

Nové psychoaktivní látky v českém kontextu

Mgr. Tomáš Jandáč, Ph.D.

Klinika adiktologie, Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Praha

Klinika adiktologie, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

Hlavním cílem tohoto textu je představit nové psychoaktivní látky zahrnující širokou a různorodou skupinu látek, většinou syntetického původu, zejména se stimulačními, sedativními a halucinogenními účinky. Tyto látky byly vyvinuty nebo znovu uvedeny na trh, aby na jedné straně nahradily tradiční návykové látky, jejichž výroba a zejména distribuce často cílí na obcházení legislativy. Na druhé straně se jedná o velký obchodní potenciál pro výrobce a distributory těchto látek. V textu jsou představeny různé podskupiny těchto látek, jako jsou syntetické kanabinoidy a opioidy, a jejich závažná zdravotní rizika, včetně neurotoxických a kardiovaskulárních komplikací. Dále se zaměřuje na specifické skupiny uživatelů, které tyto látky preferují, na jejich důvody pro užívání, včetně snahy vyhnout se detekci drog nebo zlepšit sexuální prožitky. Zvláštní pozornost je věnována i novým psychedelickým látkám a kratomu, včetně jejich farmakologických vlastností a zdravotních rizik. Článek zdůrazňuje složitost fenoménu nových psychoaktivních látek a nutnost zvýšené pozornosti zdravotnických pracovníků při identifikaci a léčbě intoxikací těmito látkami.

Klíčová slova: adiktologie, nové psychoaktivní látky, specifické cílové skupiny.

New psychoactive substances in the Czech environment

The main objective of this text is to introduce new psychoactive substances, which encompass a broad and diverse group of substances, mostly of synthetic origin, with primarily stimulating, sedative, and hallucinogenic effects. These substances were developed or reintroduced to the market to replace traditional addictive substances, and their production often aims to circumvent legislation. The text discusses various subgroups of these substances, such as synthetic cannabinoids and opioids, and their serious health risks, including neurotoxic and cardiovascular complications. It also focuses on specific user groups who prefer these substances and their reasons for use, including attempts to avoid drug detection or enhance sexual experiences. Special attention is also given to new psychedelic substances and kratom, including their pharmacological properties and health risks. The article emphasizes the complexity of the phenomenon of new psychoactive substances and the need for increased attention from healthcare professionals in identifying and treating intoxications with these substances.

Key words: addiction medicine, new psychoactive substances, specific target groups.

Úvod

Nové psychoaktivní látky představují širokou a rozmanitou skupinu látek, které jsou převážně syntetického původu a které mají stimulační, sedativní nebo halucinogenní/psychedelické vlastnosti, případně kombinaci

těchto účinků. Tyto látky byly často vyvinuty nebo znovu zavedeny na trh s cílem nahradit tradiční návykové látky, jako jsou heroin, kokain, konopí nebo LSD, a jejich výroba byla často motivována snahou obejít stávající legislativní omezení. Nové psychoaktivní látky

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest:

Not applicable.

Consent for publication:

Not applicable.

Tento článek vznikl v rámci programu Cooperatio, vědní oblasti HEAS a grantem č. 260500 v rámci Specifického vysokoškolského výzkumu.

Cit. zkr: **Med. Praxi. 2025;22(1):16-19**
<https://doi.org/10.36290/med.2025.001>
Článek přijat redakcí: 30. 8. 2024
Článek přijat k tisku: 20. 1. 2025

Mgr. Tomáš Jandáč, Ph.D.

Tomas.Jandac@lf1.cuni.cz